

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 31 mars 1908, kl. 3 e. m.

*Första Kammarens tillfälliga utskotts n:o 1 utlåtande n:o 8,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående utsträckt fridlysning af hare, tjäder och
orre.*

Herr *J. A. Jonsson* i Hökhult har i en inom Andra Kammarerna väckt *Motionen.* motion, n:o 142, föreslagit, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, att jaktstadgan blefve i det afseendet ändrad, att tiden för fridlysning af hare, tjäder och orre utsträcker till den 15 september».

Motionären har till stöd för sin hemställan anfört följande:

»Jaktens egentliga betydelse är väl den förströelse och det nöje, den bereder jägaren, samt det värde, den lämnar honom och landet i dess helhet. För att stammen af villebrådet ej skall komma att förminska och jakten skall blifva så gifvande som möjligt, bör den omsorgsfullt vårdas.

Genom gjorda iakttagelser har jag kommit till insikt om att ändring i jaktstadgan behöfver vidtagas, dels för att skydda stammen af en del villebråd och dels för att bättre kunna tillvarataga och draga verklig nytta af det skjutna.

Hare, tjäder och orre böra vara förbjudna från och med den 15 februari till och med den 15 september.

Den 15 augusti, då fridlysningstiden af ofvannämnda villebråd utgår, äro en del ungar ännu så små och outvecklade, att det är skada att skjuta dem. De hafva då öfverlevvat de värsta farorna, som många fallit offer för, och behöfva ännu få tid att växa. Denna tid äro de

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 10. Häft. (N:o 11.)

äfvén lätt åtkomliga för jägaren och hans hundar. Hvad tjäder och orre beträffar, vårdas ännu ungarna af sina mödrar i de flesta fall. Genom att efterhärma ungarnas läte, då de blifvit skilda från modern, på det sättet lockar jägaren till sig både hönor och ungar, som då bli ett lätt jaktbyte.

Det ligger något hos hönan-modern nedlagdt, som säger henne, att hon måste vårda och draga försorg om sina ungar, och vid den tid, då fridlysningstiden går till ända, äro en del ungar ännu så små, att instinkten hindrar modern att öfvergifva dem.

Det är från djurskyddssynpunkt oriktigt att tillåta jakten å dessa djur så tidigt som den 15 augusti; hönorna skjutas nämligen därigenom i stor mängd bort från sina ungar, och detta den tid, då en del ungar äro så små, att de med svårighet kunna reda sig själfva.

Man har fridlyst tjäder- och orrhönor under hela året utom under tiden 16 augusti—14 oktober för att därigenom bevara stammen af dessa fåglar, men de flesta hönor, som skjutas, skjutas nog den första månaden de äro loffliga, på grund af att de äro så lätt åtkomliga.

Af det, som skjutes under augusti och första delen af september månad, går mycket på grund af den milda temperaturens inverkan för-loradt, i all synnerhet som största delen sändes till städerna i och för försäljning. Första tiden jakten är tillåten får jägaren mycket litet betaldt för det skjutna villebrådet, emedan uppköparna frukta för att detsamma skall skadas. Köpmännen klaga öfver att, fastän de med omsorg vinnlägga sig om att förvara det skjutna, åtskilligt däraf dock tager skada, innan det kommer fram till bestämmelseorten. Uppköpare af det vilda påstå, att de göra förluster på denna handel på hösten, just på grund af svårigheten att förvara det skjutna villebrådet.

Det är en förlust för jägaren och för landet, att jakten å dessa villebråd är tillåten så tidigt.»

*Andra Kam-
marens ut-
skotts yt-
trande.*

Öfver motionen har Andra Kammarens femte tillfälliga utskott afgifvit följande yttrande:

Jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 12 mars 1890 skall kungl. domänstyrelsen hvarje år i april månad låta i svensk författningssamling införa en sammanfattad redogörelse för gällande bestämmelser rörande fridlysning af vildt.

I öfverensstämmelse härmed har kungl. domänstyrelsen senast den 20 april 1907 kungjort, att, med undantag för sådan jakt inom hägnad jaktpark eller djurgård, som enligt jaktstadgan är ägare af sådan medgifven, följande fridlysningstider äro gällande för hare, tjäder och orre:

inom Norrbottens och Västerbottens län från och med den 16 mars till och med den 20 augusti, och i öfriga delar af riket från och med den 15 februari till och med den 15 augusti; dock att jakt efter tjäderhönor och orrhönor utom i Kopparbergs och de norrländska länen är förbjuden från och med den 1 januari till och med den 15 augusti samt från och med den 15 oktober till och med den 31 december, hvarjämte på Gottland jakt efter tjäder är förbjuden tills vidare intill år 1910 samt jakt efter tysk hare under åren 1907—1909.

Den för inhemsk hare gällande fridlysningen äger tillämpning jämväl för tysk hare, där ej för viss del af landet annorlunda är stadgadt.

I dessa bestämmelser yrkar motionären den ändring, att fridlysningstiden öfverallt utsträcker till den 15 september, och detta yrkande grundas, såsom af motiveringen framgår, dels på farhåga för att stammen af i fråga varande villebrådsarter med tillämpande af nuvarande bestämmelser skulle minskas, dels på djurskyddssynpunkter af mera allmän art och dels slutligen på en klagan öfver att köttet af det tidigast skjutna villebrådet ofta till följd af rådande värme förstöres och ej kommer till full användning. Motionären tyckes dock mest hafva tänkt på fågeljakten och hufvudsakligast med afseende på den framlagt sitt förslag.

Utskottet måste naturligtvis instämma med motionären däruti, att stammen af dessa villebrådsarter behörigen bör skyddas samt äfven däruti, att det från djurskyddssynpunkt är oriktigt att tillåta jakt å moderdjur, medan ungarne äro så små, att de ej kunna reda sig själfva. Huruvida för uppnående af dessa mål är behöfligt att utsträcka fridlysningstiden så långt, som motionären tänkt sig, därom torde något uttalande icke lämpligen kunna göras, förrän sakkunnig utredning förebragts angående de särskilda förhållanden, hvilka naturligen noga måste beaktas, då bestämmelser af ifrågavarande art utfärdas.

Hvad skogsfågel beträffar, torde ungarne endast under särskildt ogynnsamma år ej vara utvuxna den 15 augusti. Visserligen påträffas hvarje år en eller annan kull med emå ungar vid sagda tid, men detta är undan-

tag och beror på omläggning, sedan hönans första äggkull blifvit förstörd. Skytte för lock går endast för sig, så länge ungarne ej kunna sköta sig själfva, och i regel torde detta vara förhållandet högst några få dagar efter nuvarande jakttings inträde. Största delen af den för lock skjutna fågel, som först salubjudes, torde hafva skjutits före jakttidens början. Men äfven om så ej skulle vara förhållandet, torde man åtminstone kunna påstå, att det oftast är tjufskyttar eller sådana, som marodera på andras marker, som använda lockskytte och som därför äro angelägna att vara de första på platsen. En framflyttning af tiden för jaktens början med endast några få dagar, kanske till den 20 augusti såsom i Norr- och Västerbottens län, torde måhända vara tillräcklig för att nästan omöjliggöra skytte för lock. Blefve fridlysningstiden utsträckt ända till den 15 september, skulle jakten för stående fågelhund i det närmaste omöjliggöras, emedan fågeln i regel ej trycker för hunden efter denna tid, och då jakten för skällande hund äfven går dåligt sent på hösten, komme en sådan åtgärd att medföra, att fågeltillgången alltför litet tillgodogjordes. Motionären har ej anfört några skäl för att fågelstammens vidmakthållande skulle kräfvat så energiska skyddsåtgärder. Utskottet har ej heller kunnat finna, att sådana skäl föreligga, och vill dessutom framhålla, att intresset för jaktvården troligen till följd af en sådan inskränkning i jakttiden skulle slappas hos den stora mängd jägare, som nu lägga sig vinning därom.

Med afseende på den af motionären påpekade omständigheten, att köttet af de i augusti skjutna djuren ej skulle komma till full användning, vill utskottet framhålla, att kött af skogsfågel kan hålla sig friskt länge äfven vid ifrågavarande tid af året, om det behandlas rätt, samt att det ju alltid står innehafvare af jakträtt fritt att vänta några dagar med sin jakt, tills han finner tiden fullt lämplig. Det torde emellertid ej kunna förnekas, att möjligheten att under de första dagarna af jakttiden få skjuta för lock kan medföra, att personer, som ej hafva vidare intresse för jaktvård, under dessa dagar nedskjuta så mycket fågel, att den kanske ej kommer till användning och att detta är en omständighet, som äfven talar för någon framflyttning af tiden. Utskottet anser emellertid, att hänsyn till möjligheten att förvara köttet ej får tillmätas så stor betydelse, att den skulle kunna vara fullgiltigt skäl för fridlysningstidens utsträckande en hel månad, på samma gång utskottet naturligen ej vill förneka, att framskjutning af jakten mot hösten medför fördelar.

Hvad sedan haren beträffar, kan en utsträckt fridlysning för den

visserligen också vara önskvärd, enär den sist satta ungvullen under augusti månad ännu ej är utvuxen och honorna därför vid denna tid äro lätta att skjuta. Så lång utsträckning af tiden, som motionären tänkt sig, torde dock ej vara nödvändig. Måhända skulle det vara till fyllest att utsträcka fridlysningstiden till den 1 september. För att kontroll öfver föreskrifternas efterlefnad ej skall försvåras torde man emellertid böra hålla på att fridlysningstiden är lika för hare och skogsfågel. Till denna senare räknas i nuvarande bestämmelser äfven järpe och ripa, hvilka motionären ej omnämnt, men å hvilka afseende naturligen måste fästas vid bestämmande af fridlysningstiden.

Af hvad sålunda anförts torde framgå, att utskottet håller före, att en framflyttning med några dagar af tiden för jakt af hare, tjäder och orre ur flere synpunkter skulle vara nyttig, men att utskottet ej kan anse den af motionären föreslagna utsträckningen af fridlysningstiden för ifrågavarande villebrådsarter ända till den 15 september vara nödvändig eller önskvärd.

Utskottet vill därför med anledning af herr J. A. Jonssons i Hökhult förevarande motion hemställa,

att Andra Kammaren för sin del behagade besluta, det Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhall, det Kungl. Maj:t täcktes tillse, att jaktstadgan blefve i det afseendet ändrad, att fridlysningstiden för hare, tjäder och orre må utsträckas till dag, som efter sakkunniges utredning kan anses lämplig, dock ej längre än till den 1 september.

Andra Kammaren har enligt inkommet protokollsutdrag godkänt detta betänkande med den ändring, att orden »att jaktstadgan blefve i det hänseendet ändrad» utginge, och har Första Kammaren till sitt första tillfälliga utskott öfverlämnat detta ärende.

Andra Kammarens beslut och Första Kammarens remiss.

Första Kammarens utskott delar Andra Kammarens utskotts uppfattning däruti, att mycket afseende icke torde böra fästas vid hvad motionären såsom skäl för sin framställning anført angående svårigheten att från förskämning bevara köttet af den myckenhet vildt, som på grund af en tidigare börjad jakt anses på en gång tillföras vildthandeln.

Första Kammarens utskotts yttrande.

Däremot anser utskottet, äfven i likhet med Andra Kammarens ut-

skott, att af de skäl till utsträckning af fridlysningstiden, som motionären anført, faran för ifrågavarande villebrådsstammars minskning äfvensom den grymhet, som ligger däri att döda moderdjur, medan ungarna ännu äro för små att kunna reda sig på egen hand, äro vägande skäl för åtgärder i motionens syfte.

Särskildt vill utskottet framhålla önskvärdenheten af utsträckning af fridlysningstiden för hare, då utskottet har sig bekant, att under nu tillåten tid det mycket ofta inträffar att dräktiga harhonor fallas. Också jagar redan nu ingen verklig jägare hare före den 1 september.

Hvad åter tjäder och orre beträffar torde endast i undantagsfall ungarna den 15 augusti icke vara tillräckligt utvuxna för att kunna reda sig på egen hand, men torde möjligen i vissa delar af vårt land några dagars utsträckning af fridlysningstiden, äfven hvad dessa fåglar beträffar, kunna vara gagnelig.

Andra Kammarens utskott har i sin motivering framhållit, att järpe och ripa såsom i nuvarande bestämmelser räknade till skogsfåglar böra vid en eventuell utsträckning af fridlysningstiden för tjäder och orre komma i åtnjutande af samma fridlysningstid.

Hvad hjärpen angår, har utskottet intet däremot att erinra.

Däremot anser utskottet, att med afseende på ripan ingen förändring i fridlysningstiden bör ega rum. Detta på grund af särskilda omständigheter. Utskottet har sig nämligen bekant, att ripjakten utöfvad af sportjägare skulle komma att lida ett allvarsamt afbräck, därest fridlysningstiden för denna fågelart förlängdes, då väderleken mot de sista dagarne af augusti alltför ofta visat sig ogynnsam och försvårat eller omöjliggjort jakt för hund. Nu medför otvifvelaktigt jakten å ripa, bedrifven såsom sport, alldeles oafsedt nöjet för jägaren, mycket stora fördelar för de orter, där denna jakt utöfvas, dels genom de höga jaktarrenden, som utbetalas, dels genom de inkomster, som på mångahanda sätt beredas ortens innebyggare genom den stora mängden sportjägares vistelse under några veckor i den fattiga bygden.

Omöjliggöres sportjakten å ripor, går orten miste om alla dessa fördelar, och den i Norrland energiska bedrifna, ytterligt osympatiska jakten med snara blefve i det närmaste allena härskande.

Då sportjakten i regeln bedrifves af för stammens vidmakthållande intresserade jägare, torde ur jaktvårdssynpunkt densamma böra kraftigt stödjas gentemot snarjakten, som dödar utan urskillning.

Utskottet har sig visserligen bekant, att Jämtlands landsting sistlidne

höst hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning om bland annat utsträckning af fridlysningstiden för ripa till den 1 september. Men utskottet har sig äfven bekant, att K. svenska jägarförbundet på det kraftigaste protesterat mot en sådan utsträckning, äfvensom att domänstyrelsen i afgifvet utlåtande afstyrkt Jämtlands landstings framställning.

I öfrigt är utskottet med afseende på ifrågavarande motion af ungefärligen samma åsikt som Andra Kammarens utskott.

Utskottet anser alltså, att en utsträckning af fridlysningstiden för hare är mycket önskvärd, samt att en några dagars utsträckning af fridlysningstiden för tjäder och orre *i vissa delar* af vårt land möjligen torde kunna vara gagnelig.

En så kraftig skyddsåtgärd, som den af motionären föreslagna, skulle på ett sätt nog verka fördelaktigt för stammarnes bestånd och förkofran. Men å andra sidan kan man med skäl befara, att, om en allt för stor inskränkning göres i den för sportjägarna lämpliga jakttiden, intresset för jakt och jaktvård skulle komma att slappas.

På grund af vårt lands stora utsträckning i norr och söder äro förhållandena i dess olika delar så olikartade, att samma bestämmelser med afseende på fridlysningstid icke kunna vara lämpliga för hvarje särskild del af vårt land, utan torde jaktvården äfven i detta hänseende otvifvelaktigt bäst blifva tillgodosedd genom att K. Maj:t efter utredning af sakkunnige härutinnan vidtager de åtgärder, hvartill denna utredning kan föranleda.

På grund af det anförda hemställer därför utskottet,

att Första Kammarerna måtte biträda Andra Kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 31 mars 1908.

På utskottets vägnar:

AXEL WACHTMEISTER.

Herr v. Möller anmälde sin *reservation* mot hvad utskottet i motiveringen yttrat angående ripjakten.